

***Preacuviosul Părinte Arhimandrit Benedict Ghiuș – Teologul smerit și duhovnicul
îmbunătățit din marea lavră a Cernicâi...***

Amintiri personale despre Părintele Arhimandrit Benedict Ghiuș

Pentru început voi mărturisi faptul că despre Preacuviosul Părinte Arhimandrit Benedict Ghiuș am auzit, pentru prima dată, de la Părintele Arhimandrit Ieronim Stanciu – vestitul ghid al sfintei mănăstiri Cernica, care avea pentru el o imensă prețuire, ca de altfel mai toată lumea curat implicată, a Bisericii. Din toate cele ce mi le-a spus Părintele Ieronim, îmi amintesc de doar două-trei lucruri, notorii de altfel. Părintele Arhimandrit Benedict Ghiuș a făcut ani mulți de închisoare politică sub comuniști. A fost, pentru multă vreme, unul dintre părinții cei mai duhovnicești, strălucitori, de la Catedrala Patriarhală. Și mi-a mai spus Părintele Ieronim cum, la un moment dat, după ieșirea din închisoare, s-a pus problema să fie făcut arhieru, i se întocmise chiar "dosarul" în vederea acestui act, totul era pregătit, însă mașinații externe și străine de Biserică (Securitatea!) și interne (gelozia de breaslă!) l-au „ferit de această corvoadă”. Spun "corvoadă", pentru că după ce l-am cunoscut, atât cât am apucat eu să-l cunosc, mi-am dat seama că pentru un om atât de sensibil și de delicat și, într-un fel, atât de fragil (în sensul cel mai bun al cuvântului), cum era el, acest lucru ar fi constituit mai degrabă o povară.

Un episod, pe care chiar Părintele ni l-a povestit odată, are și o notă de haz. În perioada imediat următoare anului 1964, după eliberarea generală a deținuților politici, s-a pornit un mare scandal în legătură cu biserica românească din Saint Jean de Beauvais de la Paris, a cărei "recuperare" sub jurisdicția Patriarhiei Române era dorită mult de puterea comunistă. Cum Părintele Benedict Ghiuș a fost în tinerețe prieten cu preotul acelei biserici, iar statura sa morală și duhovnicească, aureolată și de anii de temniță comunistă, era extrem de impunătoare, de vădită și de grăitoare, i s-a impus Părintelui, în pofida tuturor încercărilor de refuz și împotrivire, să meargă la Paris și să "acționeze" în consecință. A plecat în cele din urmă, dar hotărât să nu dea curs "misiunii" încredințate. Odată ajuns acolo, românii locului, pentru care Biserica era mai degrabă un bastion de rezistență anticomunistă decât unul de întâlnire cu Dumnezeu, oameni pentru care, pe deasupra, Părintele Benedict era necunoscut și nu reprezenta un reper, l-au tratat ca pe un emisar al regimului comunist și foarte puțin a lipsit să nu fie scos din biserică molest. Noroc că parintele paroh, prietenul său din tinerețe, l-a luat sub protecție, a garantat pentru el și doar în aceste condiții a fost lăsat în pace. N-a schițat nici cel mai mic gest pentru a încerca să-i convingă pe acei oameni să revină la Biserica Mamă, deoarece a realizat și conștientizat repede cum stăteau lucrurile și că orice demers și încercare mai mult ar fi tulburat lucrurile. După o lună de petrecere pariziană s-a reîntors în țară, primind reproșurile previzibile din partea celor care l-au trimis, dar care s-a întors cu o conștiință la fel de curată, de nepătată și de sinceră, ca la plecare. Povestindu-ne această întâmplare zâmbea ușor amuzat, ca și cum ne-ar fi mărturisit vreo șotie din tinerețe. "Ăștia, în țară, m-au încchis pentru atitudini anticomuniste, iar aceia vroiau să mă ia la bătaie că aș fi comunist!"

Un mare trăitor al Ortodoxiei și al spiritualității autentice

A fost, în cele din urmă, tot mai marginalizat și până la urmă a fost obligat să se retragă la Mănăstirea Cernica, unde locuia pe malul lacului, într-o căsuță vecină cu cea în care a locuit și viețuit, cu un veac înainte, Sfântul Ierarh Calinic. Știam și conștientizam că Părintele Arhimandrit Benedict Ghiuș (deseori invocat de mulți părinți, ierarhi și vestiți teologi, cum ar fi: Mitropoliții Antonie Plămădeală al Ardealului și Nestor Vornicescu al

Olteniei, Episcopul Oradiei Ioan Mihălțan – cel care la cursuri ne mărturisea că n-aflat în altcineva o sinteză și o armonie mai reușită între un mare teolog și, totodată, un smerit părinte duhovnicesc, ca în persoana Părintelui Benedict Ghiuș; precum și Părinții Dumitru Stăniloae și Constantin Galeriu) era nu doar un mare trăitor, dar și un om deosebit de cult, care a făcut studii în Franța, care a citit foarte mult – nu numai teologie – ceea ce-i conferea printre monahi o faimă de om erudit. Mi s-a întâmplat și mie să am de câteva ori în viață prilejul să asist la întâlniri din acestea, "de gradul zero" duhovnicesc, cu mari și vestiți părinți duhovnicești, cum ar fi părinții: Ilie Cleopa, Ioanichie Bălan, Arsenie Papacioc, Teofil Părăian, Iustin Pârveu, Ioan Iovan, Constantin Galeriu și alții. Lucrurile, în asemenea împrejurări, se petrec extrem de simplu, nu se spun lucruri sau cuvinte mari, însă în aer plutește o tensiune sufletească, spirituală și duhovnicească de o intensitate greu de suportat de cei mai slabanogi, din punct de vedere duhovnicesc. Atmosfera este deplin "energizată" (energii din cele necreate odihneau peste marii părinți îmbunătățiți și se reflectau). În aceste împrejurări, ca și în cazul Părintelui Benedict Ghiuș, aveam de-a face cu un fel de icoană a Taborului, cu o transfigurare evidentă a persoanelor respective (pentru că Iisus Hristos era prezent în și între ele), o lumină nematerială cobora atunci peste ele, și toate acestea îți dădeau o dorință certă și intensă de a face colibe în preajma lor și de a petrece pururea și permanent cu ele.

Smerenia, discreția și sinceritatea lor îți dădea și sporea cuvintele de folos

Spre deosebire de alții, de pildă, la chip, Părintele Benedict Ghiuș nu era și nu avea deloc chipul clasic de călugăr, vestit monah și mare duhovnic. Barba îi era puțină, rară, tunsă foarte îngrijit, scurt de tot. Pielea îi era subțire, aproape transparentă, dar un trandafiriu foarte diluat îi înviora vag paloarea obrazilor. Când l-am cunoscut, suferea deja de Parkinson. Trebuia să-și țină o mână cu cealaltă pentru a-i mai potoli tremuratul. Era tot numai fragilitate și părea în orice moment și clipă, că se va frânge în cel mai scurt timp. Privirea îi era de o nesfârșită candoare și de o blândețe binefăcătoare. Numai infinită milă și iubire înțelegeătoare. În fața lui te simțeați complet dezbrăcat de toate minciunile tale oportuniste, descoperit și acoperit în același timp. Zâmbetul îi era schițat fin. Râdea mai mult cu ochii, care îi erau din când în când invadați de o lumină ce se revărsa în afară. Era în ochii săi așintiți asupra ta, totdeauna, o anumită uimire și curiozitate, o întâmpinare timidă, o încercare sinceră de a-L descoperi pe Domnul Iisus Hristos în tine. Noi, din prea mult elan și entuziasm, cum dădeam de un părinte duhovnic, trebuia, musai, să-i cerem imediat cuvinte de folos. De la Părintele Benedict Ghiuș însă, nu prea dobândeai. Abia dacă, pe parcursul discuției, apărea câte unul și trebuia să fii foarte atent ca să-l reții. Și poate că nu ne-ar fi mirat atâta, dacă nu i-ar fi mers vestea în legătură cu nivelul său intelectual și cultural. El era cel care începea să te întrebe. Ce mai era prin oraș? La asta mai răspundeai cum mai răspundeai, dar când te întreba ce mai faci, amuțeați. Se interesa de evenimente, dar mai ales de persoane. Cred că a fost în mod real unul dintre cei mai smeriți și mai delicați oameni din câți am cunoscut. Nu plecai totuși niciodată cu mâna goală de la el. Bucuria sa era contagioasă și o purtai îndelung cu tine. În altă ordine de idei, Părintele Benedict tăcea mult. La început, aveam cumva impresia că este din cauza mea, pentru faptul că sunt un intrus păcătos care tulbura comunicarea. Aveam sentimentul micimii mele, din toate punctele de vedere, dar și o stare de bucurie neînțeleasă și negraită. Mai târziu aveam să dau de mărturia unor persoane de a căror statură duhovnicească nu mă îndoiesc, dar care trăiau aproximativ aceleași sentimente și stări. Din această cauză este destul de greu de transmis ceea ce trăiai lângă preacuviosul Părinte Benedict. Aflai în preajma lui mai mult trăire decât discurs, iubirea era prezentă mai mult sub formă de energie și flux energetic decât de corpuscul-cuvânt. Vorbea puțin, profund și cu mult tâlc. Numai cei care i-au stat mai mult în preajmă au ajuns să se sustragă cât de cât acestei tensiuni și să mai noteze

câte ceva din cuvintele lui de folos. Avea dreptate și Părintele Marc-Antoine Costa de Beauregard când observa că datorită tăcerilor prelungi și încărcate de semnificații se crea o tensiune spirituală atât de intensă încât aveai sentimentul ca toată casa se mișca și trepida cu tine și te însoțea un anumit sentiment de disconfort. Căci creștinismul nu este, în fond, un fotoliu confortabil în care te așezi liniștit spre a-ți savura credința ca pe o cafea și a judeca în mod distant lumea. Dincolo de cuvintele care se spuneau, puține și întrerupte de pauze lungi, care nouă ni se păreau și mai lungi, rămânea predica aceea atât de puternică și de subtilă, cu prezența. Plecai încărcat și cu o bucurie infinită și nemărginită care-ți umplea ființa, chiar dacă nu adunai prea multe cuvinte. La început, încă ne primea într-un fel de cameră destinată special acestui scop, aflată în dreapta culoarului de la intrare. Nu o dată a trebuit să-l așteptăm, pentru că avea în altă cămăruță pe altcineva, la spovedit și dialog ori sfat duhovnicesc. Între timp, priveam în tăcere rafturile pline de cărți, multe dintre ele în limba franceză și aparținând multor domenii ale culturii. Cred că am zărit pe-acolo, mai la început, în camera de primire, și un pick-up cu discuri de muzică clasică. Părintele Arhimandrit Benedict Ghiuș era foarte bine îngrijit și protejat de o maică, al cărei nume nu mi-l mai amintesc. Ea ne aducea, câteodată din proprie inițiativă, câteodată la solicitarea Parintelui, câte o farfurioară cu dulceață de cireșe amare, de un parfum și un gust cum nu mi-a fost dat să regăsesc în altă parte, până am ajuns, mai târziu, la mănăstirile oltene Hurez, Govora și Polovraci. Și paharul cu apă rece de fântână era la fel de bun. Mai târziu tot mai bolnav, ne primea în camera din stânga, unde și dormea. Dar nu odată, atunci când i-am bătut la ușă, maica ne spunea că Parintele Benedict era slăbit și nu mai putea să ne primească. Se pare ca a suferit mult în ultimii ani din cauza a tot felul de boli. Mulți ne miram cum de poate să reziste atâta un părinte atât de plâpând și aproape dintotdeauna suferind, în timp ce alții mai voinici se tot duceau. Pe birou, în parte răvășite, pe mijloc, în parte stivuit, pe la colțuri, se aflau numeroase cărți și hârtii. Cred că primea destul de multe scrisori. Mai târziu a apărut, la capul patului, și un aparat de radio, destul de bun pentru acea vreme, primit cadou de la vreun fiu duhovnicesc. Era fixat totdeauna pe postul Europa Libera. Cel mai adesea, după ce ieșeam de la el, simțeam nevoia să mai hălăduim prin mănăstire și ne îndreptam spre ostrov, în cimitir. Îl puteam vedea de departe cum își făcea plimbarea de seară în amurgul stins al Cernicăi, de care eu eram atât de încântat și de impresionat în sufletul meu de copil, străbătând în lung și-n lat balconul căsuței, ce dădea spre lac și spre insulă. Se gândea, se ruga, privea minunile întocmite de Dumnezeu... Uneori aveam impresia că ne însoțește cu privirea, într-un fel binecuvântător.

Despre Părintele Benedict Ghiuș care a suferit îndelung sau despre a îndura suferința cu blândețe

Tecând într-un alt registru, vom susține cu toată convingerea și tăria că Părintele Arhimandrit Benedict Ghiuș este una din figurile "misterioase" ale Ortodoxiei românești. Cu toate că majoritatea vieții și-a trăit-o în mijlocul mulțimilor, el a reușit, prin discreție și modestie, să se oculteze, reușind să trăiască permanent asemenea unui autentic monah. Din această pricină mărturiile despre viața lui sunt puține, singurele informații consistente găsindu-se în dosarul său penal, ce se află astăzi la C.N.S.A.S., știut fiind faptul că Părintele a fost arestat și condamnat în cadrul lotului "Rugul Aprins". De altfel, aspectele prezentate în continuare provin în marea lor majoritate din acest dosar, pentru care fapt îi mulțumim în mod deosebit domnului George Enache, care a (și) dat publicității fragmente din acest dosar, în cuprinsul articolului despre Părintele Benedict Ghiuș, publicat în revista „Rost”, numărul 47-48, din ianuarie-februarie, anul 2007.

Așadar, Părintele Arhimandrit Benedict Ghiuș s-a născut în data de 21 octombrie anul 1904 în satul Domnești, comuna Pufești, din județul Vrancea, primind la botez numele de

Vasile. Vocația religioasă a tânărului vrâncean s-a manifestat de timpuriu, iar acest lucru i-a ghidat în mod inevitabil viața. După încheierea în mod strălucit a studiilor teologice la Facultățile de Teologie din Chișinău și București, Tânărul Benedict Ghiuș a fost propus pentru o bursă la Facultatea de Teologie din Strasbourg, de unde se va întoarce în țară cu titlul de doctor, devenind astfel unul dintre cei mai bine pregătiți teologi din România acelor vremi. După întoarcerea în țară a fost numit prefect de studii la Internatul Teologic din Cernăuți. Aici ia contact în mod nemijlocit cu studenții teologi simpatizanți legionari și ia parte la unele ședințe ale lor. Acest lucru l-a făcut cu acordul Mitropolitului Bucovinei, Visarion Puiu, interesat să afle dacă în cadrul acestor ședințe se discută lucruri care ar putea să afecteze Biserica. Atitudinea riguros spirituală a întâlnirilor din cadrul cuibului de la internat a stârnit simpatia tânărului profesor față de cauza legionară, dar acest fapt nu va duce niciodată la înregimentarea sa în Mișcare. A păstrat însă permanent de-a lungul vieții aspirația către o religiozitate mai profundă și exigentă, atitudine exprimată și în cartea din anul 1940, *Înnoiește-te, noule Ierusalime*, scrisă împreună cu călugării Antim Nica, Ioil Babaca și Nicodim Ioniță: "Am tratat - spune părintele Ghiuș la ancheta din anul 1958 - problema unei mai bune organizări a Bisericii pe baza principiilor mistic-religioase și făceam propuneri în această privință". În anul 1938 se va muta ca profesor la Seminarul din Bălți, de unde va fi obligat să se refugieze la București, în anul 1940, din cauza cedării Basarabiei către Uniunea Sovietică. Valoarea intelectuală și morală, precum și legăturile pe care le stabilise cu oamenii din Basarabia au fost argumente ca în anul 1943 să fie ales episcop de Hotin. Alegerea lui a fost însă invalidată de către Mihai Antonescu, motivele fiind destul de neclare. Se pare totuși că un rol în luarea acestei decizii l-a avut trecutul "legionar" al lui Benedict Ghiuș. Smerit, tânărul monah își va accepta destinul și niciodată nu va face caz că putea să devină ierarh.

În mișcarea spirituală "Rugul Aprins" de la Mănăstirea Antim din București

Spre sfârșitul celui de-al doilea război mondial începe și pentru Părintele Arhimandrit Benedict Ghiuș aventura spirituală a "Rugului Aprins". Iată ce își amintește părintele Benedict referitor la acest subiect (în "traducerea" Securității din anul 1958): "Subsemnatul am luat cunoștință și am început să particip la întrunirile «Rugului Aprins», din câte rețin, din anul 1946, la mănăstirea Antim din București. Ideea acestei forme de activitate religioasă «Rugul Aprins» a fost adusă de preotul Ioan Culăghin, care a venit de la Rostov – URSS, fiind adus în timpul războiului antisovietic de către trupele fasciste și stabilit la Mănăstirea Cernica. Întrucât preotul Teodorescu Alexandru-Daniel, care pe atunci era frate în cadrul Mănăstirii Antim, fusese la muntele Athos – Grecia și făcuse studii în privința acestei activități, a devenit conducătorul asociației «Rugul Aprins». Inițial, din această asociație au făcut parte: Teodorescu Alexandru – Daniel, subsemnatul, preotul Mihail Avramescu, care în prezent are parohie în orașul Tulcea, profesorul Mironescu Alexandru, preoții Sofian Boghiu și Dubneac Felix, care pe atunci erau călugări în cadrul Mănăstirii Antim și alți călugări de la mănăstire, pe care nu mi-i amintesc în momentul de față. În cadrul întrunirilor «Rugului Aprins» care au avut loc în perioada anilor 1946-1947 la Mănăstirea Antim, s-a desfășurat o activitate exclusiv religioasă. La acele întruniri era invitat și preotul rus Ioan Culăghin, care în cadrul întrunirilor respective făcea comunicări despre experiența și trăirea creștină a stareților de la Optina și ne povățuia și pe noi cum să realizăm o asemenea experiență". Întrebat de anchetator despre ce fel de experiență este vorba, Părintele Benedict Ghiuș a răspuns: "Este vorba despre o experiență duhovnicească, care consta în îndemnul la credință, la rugăciune, la disciplină de sine, la muncă, la fapte de dragoste față de aproapele și altele". Continuând să povestească despre activitatea acestei asociații, părintele arată că "întrunirile «Rugului Aprins» prin anul 1947 au luat o amploare foarte mare, în sensul că la ele au început să participe elemente din ce în ce mai multe, printre care și o serie de vizitatori ai Mănăstirii Antim. În cadrul întrunirilor

respective au început să se țină o serie de conferințe cu teme religioase, după un program bine stabilit de către membrii grupului, respectiv: preotul Teodorescu Alexandru Daniel, subsemnatul, profesorul Mironescu Alexandru, preotul Vasilache Vasile, Stăniloae Dumitru și mulți alții. De asemenea, au fost organizate cu călugării mănăstirii Antim coruri, care cântau la întrunirile respective. Această activitate am desfășurat-o sub forma arătată mai sus până în cursul anului 1948, nu-mi mai amintesc data precisă, când ne-a fost interzis să mai organizăm și să mai ținem asemenea întruniri, primind dispozițiuni de la Arhiepiscopia că asemenea întruniri sunt interzise de lege. După primirea dispozițiuni am încetat de a mai ține asemenea întruniri iar subsemnatul în luna martie anul 1950 am plecat la Mănăstirea Neamț, ca profesor la seminarul teologic de acolo și am stat până în ianuarie anul 1955. În această perioadă de timp, subsemnatul am continuat să vin prin București în mod periodic și să mă văd cu preoții călugări Sofian Boghiu și Felix Dubneac, precum și cu profesorul Mironescu Alexandru, cu care activasem în «Rugul Aprins». Tot în această perioadă, după anul 1950, preotul Teodorescu Alexandru a fost arestat, nu cunosc pentru care motive, și nu m-am văzut cu el până în anul 1953, când a fost pus în libertate și s-a stabilit la mănăstirea Sihăstria din părțile Neamțului, făcându-mi o vizită la mănăstirea Neamț".

Din această cauză Partidul nu l-a vrut ierarh

Insistând pe subiectul "Rugul Aprins", care interesa în mod deosebit pe anchetatori, Benedict Ghiuș a omis să precizeze mai multe fapte importante din viața sa de după anul 1944. Trebuie amintite aici contactele pe care le-a avut cu monseniorul Vladimir Ghika, datorită cărora va fi calificat drept "catolicizant" de către unele medii din cadrul Bisericii. Apoi, pe 5 februarie anul 1949, a fost numit vicar patriarhal, în urma eforturilor susținute ale Patriarhului Justinian în fața conducerii partidului. Mai mult, Patriarhul îl dorea pe Ghiuș Episcop plin. Din păcate, lipsa de încredere a guvernanților în persoana arhimadritului Benedict va face ca statutul de vicar să fie doar pentru o perioadă scurtă de timp. Și el, și celălalt vicar patriarhal, Episcopul Partenie Ciopron, au trebuit să demisioneze din funcții în cadrul ședinței Sfântului Sinod din 25 februarie anul 1950. S-a întors la București în ianuarie anul 1955, ca slujitor la catedrala patriarhală. Aici se întâlnește la începutul anului 1956 cu Daniil Sandu Tudor, devenit stareț la Mănăstirea Rarău, care-i propune să se ocupe de un grup de tineri studenți bucureșteni, doritori să aprofundeze căile credinței: "După ce am acceptat propunerea lui Teodorescu Alexandru de a mă ocupa de educația religioasă a unor elemente intelectuale din rândurile tineretului, cunoscute de el, au și venit la mine trimiși de acesta o serie de tineri studenți... Cu aceste elemente am organizat întruniri la domiciliul meu, cât și la domiciliul profesorului Mironescu Alexandru și la mănăstirea Plumbuita. Precizez că întrunirile de la domiciliul lui Mironescu Alexandru și de la mănăstirea Plumbuita au fost organizate de Teodorescu Alexandru și la o parte din acele întruniri am participat și eu".

A suferit foarte mult fiind arestat pentru credință

În cadrul întâlnirilor de la Mănăstirea Plumbuita tinerii studenți participau deopotrivă la slujbe și la discuțiile pe teme religioase. Co ocazia primei întâlniri au vorbit părintele Daniil și Părintele Benedict Ghiuș despre o chestiune esențială: atitudinea care trebuie avută față de tinerii comuniști: "Sandu Tudor a arătat tinerilor respectivi că ei la facultățile respective frecventează cursuri laolaltă cu persoane care nu sunt credincioase și trebuie să știe ce atitudine să aibă față de asemenea persoane, în sensul de a fi un respect reciproc și de a colabora acolo unde este posibil, iar subsemnatul dezvoltând această problemă am arătat că catolicii, spre deosebire de ortodocși, resping comunismul și nu colaborează cu el și am susținut punctul de vedere al lui Teodorescu Alexandru, în sensul de a adopta sistemul de

colaborare acolo unde este posibil". Nu vom mai insista asupra cauzelor arestării lotului "Rugul Aprins" deoarece despre acest lucru s-a discutat în mai multe rânduri (și) în paginile revistei Rost, de pildă. La fel ca majoritatea membrilor lotului, Părintele Benedict Ghiuș a fost arestat în noaptea de 13-14 iunie anul 1958. După anchete obositoare și confruntări dureroase, el a "recunoscut" în cele din urmă "crimele" comise. În "concluziile de învinuire" din 26 septembrie anul 1958 se spunea, referitor la Benedict Ghiuș: "Susnumitul s-a încadrat în organizația legionară în anul 1937, stabilind legături cu o serie de elemente legionare și participând la ședințele și acțiunile legionare ce au fost întreprinse în acea perioadă de timp. În timpul guvernării legionare din anii 1940-1941, Ghiuș Vasile Benedict, în colaborare cu preoții legionari: Nicodim Ioniță, Antim Nica și alții, a scris o lucrare pentru reorganizarea Bisericii Ortodoxe Române pe baza principiilor legionare intitulată «Înnnoiește-te noue Ierusalime». În anul 1945, Ghiuș Vasile Benedict, împreună cu fostul ziarist Teodorescu Alexandru (Sandu Tudor) mai apoi călugărit și devenit starețul schitului Rarău și alții, au pus bazele unei grupări intitulate «Rugul Aprins», organizând o serie de întruniri în incinta mănăstirii Antim din București. În cadrul întâlnirilor ținute, au discutat pe lângă probleme de ordin mistic-religios și o serie de probleme politice, făcând comentarii dușmănoase la adresa regimului democrat din țară. În aprilie anul 1948, activitatea acestei grupări a fost interzisă prin lege, însă Ghiuș Vasile Benedict a continuat să mențină legătura cu membrii grupării, iar în cursul anului 1955 și-au reluat activitatea în mod subversiv, constituind un grup clandestin format din elemente recrutate în special din rândurile studenților, cu care a organizat și ținut întruniri subversive, atât la domiciliul său, cât și la Mironescu Alexandru, precum și în paraclisul mănăstirii Plumbuita din București. În cadrul acelor întruniri subversive, Ghiuș Vasile Benedict, Teodorescu Alexandru și ceilalți au făcut membrilor grupării o educație naționalistă, antidemocratică și au purtat o serie de discuții dușmănoase, făcând agitație contrarevoluționară împotriva orânduiri de stat democrat-populară din R.P.R. De asemenea, Ghiuș Vasile Benedict a luat parte la mai multe întruniri clandestine ce au avut loc la domiciliul lui Mironescu Alexandru, în cadrul cărora au ascultat emisiile posturilor de radio imperialiste și au făcut comentarii dușmănoase împotriva regimului democrat-popular, preconizând schimbarea acestuia ca urmare a unei intervenții ce trebuia să survină din partea puterilor imperialiste, reinstaurându-se orânduirea capitalistă".

Prin urmare, la fel ca și în cazul celorlalți arestați din cadrul lotului, câteva elemente biografice firave au fost diabolizate și extinse pe stereotipurile regimului comunist din domeniul penal. Pe baza lor Benedict Ghiuș a fost condamnat la 18 ani muncă silnică și 10 ani degradare civică. A executat pedeapsa la închisoarea "C" MAI, la Jilava din 3.04.1959, la Aiud din 19 mai anul 1959, fiind transferat apoi la formațiunea 0957 Ostrov din 16 mai 1962. A fost eliberat pe 25 iunie anul 1964, fiind grațiat alături de alți mulți deținuți politici. Restul vieții și-o va petrece în aceeași discreție și smerenie, devenind un adevărat model de duhovnicie pentru numeroase generații. S-a născut în viața cea cerească și veșnică, fiind înmormântat în cimitirul Mănăstirii Cernica în ziua de 12 iunie anul 1990.

În cele ce urmează, în ultima parte a acestui material, pro memoria, vom prezenta un material – discurs al Părintelui Arhimandrit Benedict Ghiuș *Despre însingurare și comuniune*

Scopul lumii este Dragostea: Tot ce voiți să vă faceți voua oamenii faceți-le și voi asemenea lor (Matei 7, 12) Și pe harta duhovnicească a lumii se petrec lucruri noi. Deprinderi și bunuri duhovnicești, cunoscute și folosite altădată numai de călugări, au început a fi cunoscute și folosite de o lume mai largă. Bunurile spirituale agonisite cu miză, vieți de-a rândul în incinta mănăstirilor, au trecut azi dincolo de ziduri și au început să trăiască din ele și oamenii din lume. Privind lucrurile mai aproape, ai impresia că, așa cum dezlegările la marile probleme de știință întâi în laborator sunt descoperite și apoi încep să circule prin lume, tot astfel dezlegările la marile probleme spirituale ale umanității întregi în aceste mănăstiri, în

aceste minunate câmpuri de experiență spirituală, sunt descoperite, și abia după aceea pornesc să circule, să ardă și să rodească în lume. Unul dintre aceste bunuri spirituale mănăstirești, care astăzi a început să circule des prin lume, este bunul însingurării; căci mănăătirile, dacă sunt ceva, înainte de toate sunt cetăți de însingurare.

Am ales să medităm în ceasul de acum ce este bunul acesta al însingurării; să medităm, cu alte cuvinte, ce au dat lumii mănăătirile, dându-i însingurarea? ***Voi împărți ce am să spun în trei momente: I. Ce trebuie să înțelegem prin însingurare? II. Cum au trăit sfinții și pustnicii creștini însingurarea aceasta? III. Ce înfățișări a luat și ia însingurarea la oamenii din lume?***

Așadar, mai întâi, ce trebuie să înțelegem prin însingurare? Iată, într-adevăr, oameni în toata firea, care fug de lume, se zidesc de vii, pe toată viața, petrec până la cincizeci de ani din existența lor suspendați de un stâlp, trăiesc în peșteri zeci de ani, laolaltă cu fiarele, ce li se supun ca mieii, se fereacă în lanțuri până la moarte, ba unii dintre ei se poartă ca și cum și-ar fi pierdut mințile; și toate acestea pentru că i-a vrăjit însingurarea. Să fie oare însingurarea o simplă născocire, rodul unei fantezii de nebuni? Cu cât reflectez mai mult, cu atât mi se pare mai limpede că însingurarea este oarecum în însăși ființa stării noastre de oameni. Trecători ca și lumea, cum știm că suntem, și călători spre țara învierii, este lucru de elementară înțelepciune să dăm vremelniciei întreaga ei valoare de vremelnicie - se va vedea mai încolo în ce sens - dar nimic mai mult; iar realităților cu adevărat veșnice, ce ne domină, tot prețul lor viu de veșnicie, și nimic mai puțin. Trăirea plină, într-o existență puternică a acestei înțelepciuni, este, după cât pot înțelege, adevărata îndreptățire a însingurării și forma ei de început: aceea de fundamentală opțiune de nediscutat. Există, așadar, de la început, o desprindere bărbătească în lucrul însingurării, dar nu fără izbutirea unui echilibru în însăși această desprindere.

Este drept și adevărat că se poate cineva însingura de silă, resemnat și trist, consimțind la însingurare ca la un rău necesar. Dar te poți însingura cu drag, de bună voie, îmbrățișând însingurarea ca o dovadă de iubire ce răspunde la dăruirea Marii Iubiri ce te cheamă. Ar fi o naivitate negreșit să se înșele cineva asupra sângerărilor reale ce se cer la orice stadiu de însingurare, însă dragostea este sămânța adevărată din care odrăsleşte floarea însingurării. Nu-i vorba aici de iubirea-sentiment, ci de iubirea-putere dumnezeiască, mai tare ca moartea, singura în care sunt cu puțință jertfele și dăruirile cele mai întregi. Nu putem tăgădui, firește, măreția însingurărilor făcute în cinstea valorilor umane, ca: dragostea de oameni, jertfa de patrie, pentru știință etc.; dar, când aceste însingurări rămân închise față de suprema însingurare, toată măreția lor ia figura primejdioasă a unei micșorări de sine și ciunțiri de care este bine să ne putem (ști) libera, pentru a nu ne cristaliza sterp sub nivelul adevăratelor împliniri. Cine a gustat paginile lui Maurice Blondel, despre ravagiile suficienței, poate nu va disprețui acest semnificativ pasaj - scris de un mare sfânt și mistic răsăritean, care spune cam același lucru: Dacă omul care-și subțiază mintea, ca să pătrundă în tainele tuturor firilor, întru toată cunoștința, este bogat în pricepere și înțelegere, întru toată cunoștința, dar are sufletul întinat de stricăciunea păcatului și din toată strădania lui nu a agonisit îndemn către împlinirea cea mai de pe urmă a sufletului său ci, dimpotrivă, i se pare că acolo unde stă e limanul izbăvirii, se cuvine a ști că lumea nu are pe nimeni mai de plâns decât acesta. Fiindcă înseamnă că numai până la nădejtile mărunte ale lumii acesteia l-au dus pe el toate silințele lui întru neconținută cercetare a celor ale lumii.

Totul trebuie dus până la capăt. Nimic nu poate trece, într-adevăr, înaintea marii înflăcăării, înaintea Marii Iubiri atotțiitoare. Este singura iubire cu care ne putem împăca total, și fără micșorare de noi înșine. Și asta pentru că, în fond, pentru Ea și după chipul Ei, suntem făcuți. Este singurul dialog în care ne aflăm creșterea întreagă, neînșelătoarea împlinire. În ce stă însingurarea pentru împlinirea aceasta, ne-o spune Marea Iubire însăși: Dacă vine cineva la Mine și nu urăște pe tatăl său și pe mama sa, și pe femeia sa și pe copiii săi, și pe frații și

surorile sale, ba încă și viața sa, nu poate să fie ucenicul meu (Luca 14, 2). Cu acest neîmplănit comentariu: Cine va vrea să-și mântuiască (cruțe) sufletul său, îl va pierde. Iar cine își va pierde sufletul său pentru Mine, și-l va mântui (Luca 9, 24). Omenește vorbind, însingurarea, în aceste condiții, pare ceva de neînchipuit, de neajuns. Și totuși. Istoria tuturor sfințeniilor este numai "pierderi de suflet", de toate mărimile și toate felurile, în cinstea acestui "pentru Mine", al Sfintei Iubiri. În ce privește chipurile ei, însingurarea nu este mai puțin stranie: a fi prezent în lume, fără a fi din lume (Ioan 17, 16), este desigur o paradoxală formă de însingurare. Dar iarăși cine poate să spună noianul de nume înscrise în "Cartea vieții", pe calea aceasta? Că însinguratul este un puternic al lumii, sub toate înfățișările ei, este, așadar, de netăgăduit într-o vreme când toată cultura și îndeletnicirea oamenilor sunt întoarse spre aici, spre pământ, spre gătitura și pregătirea lui mai bună, mai justă, mai omenească, chemarea la însingurare are, prin urmare, toți sorții să apară ca un strigăt de nebulie, sau, cel puțin, ca ceva foarte neactual. La acest deznădăjduitor impas să se reducă oare toată problematica însingurării? Există însă și o altă față a lucrurilor, care merită să fie tot atât de bine cunoscută. Viața sihaștrilor și a marilor însingurați nu stă în ura de oameni și de lume. Este aici un paradox, o cruce. Ar trebui să se cunoască, într-o egală măsură, și iubirea, gingășia sihaștrilor față de făpturile lui Dumnezeu din lume; ca să se vadă că ura lor reală față de lume este altceva decât josnica ură a sufletelor de rând. Și, fiindcă pildele sunt mai lămuritoare, iată una din nesfârșitul lor șirag: A fost întrebat un ucenic: Ce este inima milostivă? Și a răspuns așa: Adierea inimii omului pentru toată zidirea: pentru oameni și păsări și pentru ierburile și pentru draci și pentru orice făptură, încât la amintirea și la vederea lor curg ochilor lacrimi. Din multa și puternica milostivire ce le stăpânește inima și din prea marea lui împreună-pățimire, i se face inima mică și nu poate îndura, auzi sau vedea vreo vătămare sau cât de mică stânjenire făcându-se făpturilor. Și pentru aceasta, atât pentru dobitoace cât și pentru vrăjmașii adevărului și pentru cei ce-l vatămă, el aduce rugăciuni în lacrimi, în tot ceasul, ca să se păzească și să se ierte lor (Sfântul Isaac Sirul). Iar așa Agaton zice: Aș fi voit să aflu pe un bubos și să iau trupul lui și să-i dau lui trupul meu (Pateric).

Dragostea adevărată, respect, milă gingașă față de făptură, pe de o parte, refuzul lumii, ura neîmplănită față de lume, pe de alta. Este, după cât se vede, antinomia clară, crucea vie din care trăiesc marii însingurați. Și, într-un fel, o adevărată enigmă, omenește de nedezlegat. Dar, în însingurarea aceasta, nu suntem lăsați numai la puterile noastre. Și iată de ce enigma ajunge un lucru foarte simplu: este, nici mai mult nici mai puțin, refuzul categoric de a iubi și de a primi lumea, după felul ei de-a fi, lumesc și păcătos, ci, dimpotrivă, întâlnirea cu lumea în lumina sfințitoare, primirea lumii prin Dumnezeu, descoperirea ei în lumina lui Dumnezeu. De ce acest refuz de a primi lumea, "după chipul lumii"? - se va zice. Fiindcă lumea a învățat să se iubească pe sine numai fiindcă este trecătoare, întâmplătoare, realitate a morții și a păcatului. Sihaștrii nu puteau să nu urască această lume. Pentru cărdășia aceasta a ei cu zadarnicul, cu diabolicul, cu păcatul, au urât-o cu pasiune. Au iubit însă zidirile lui Dumnezeu din lume, veșnicul din ea, cu tot atâta avânt; și, sub pașii și ploaia rugăciunii lor, firea își agonisea mult suspinată izbăvire. Dar mai e încă ceva. Nici ura lor față de păcătoșenia lumii și nici dragostea lor de făptură n-ar fi căpătat atâta avânt și putere, dacă n-ar fi avut înaintea ochilor dumnezeiasca pildă a Domnului. Dumnezeu în pustiu și însingurare îi dezvăluie toată puterea ei de subjugare. Ceva asemănător trebuie spus și în cazul de față: pentru pricinile arătate, nu ne putem înțelege deloc cu lumea decât prin Dumnezeu. Trebuie să pierdem lumea ca s-o primim altfel: ca s-o primim pe calea însingurării, prin Dumnezeu, ca dor al dragostei dumnezeiești.

Și acum, după ce am văzut și latura de ură și latura de dragoste cuprinse în lucrul însingurării, ca și condiția ei de căpetenie, lipirea sufletului de Dumnezeu, am vrea să știm, desigur, în ce fel au trăit sfinții însingurarea aceasta. Practic și omenește, drumul însingurării l-au deschis sfinții, oameni ca și noi. Și ei ne pot servi drept pildă și exemplu demn de urmat.

Pentru că, dacă chipurile însingurării pot fi multe, intensitatea ei, înălțimea ei nu poate fi decât una: aceea a sfinților. Este drept că icoana vie a însingurării este pilda vieții Domnului. A lăsat o puternică întipărire în inimile noastre. Ca om, Mântuitorul de toate S-a golit, de bunăvoie, până la ultima limită. Așijderea, nici o robire, nimic din cele ce sunt numai ale pământului, nimic din cele ce nu sunt voia Tatălui nu L-au putut înlănțui. El este numai adevărata slugă a slugilor și aceasta înțelege El să rămână: independent de toate, perfect, liber, generos, liniștit și puternic. Vorbind după modelul omenesc, ai zice că fiecare smerire, fiecare despuiere de bună voie a Domnului, în loc să însemneze o pogorâre spre nimicnicie, o sărăcire, este dimpotrivă ca o ridicare de nivel a sufletului spre mai multă libertate, o îmbogățire. Dar este înfricoșătoare taina vieții Domnului și sub toate lațurile ne depășește. Numai când au venit sfinții, oameni ca noi, însingurarea a ajuns mai a noastră. Sunt pline cărțile sihaștrilor de suspine, de lacrimi, de privegheri, de nopți întregi în rugăciuni, de meditații și neînchipuite înfrânări, toate numai ca să se poată rupe din lumea păcatului din jurul lor și de lumea din ei, să-și ia zbor liber heruvimul lăuntric și să guste, în blânda însingurare a liniștii, bucuriile de negrăit ale unirii sfinte. Dar ce n-au îndurat sihaștrii ca să răspundă Marii Iubiri o dată ce și-au dat seama că acest răspuns coincide cu însăși suprema lor împlinire ca oameni? Desprinderii, cuprinsă în lucrul însingurării, sihaștrii îi zic depărtare și ură de lume, iar echilibrului în desprindere - izbutirea însingurării - îi spun dragoste și liniște în Dumnezeu. Că marea majoritate dintre ei au izbutit este lucru sigur; câteva destăinuiri ar putea să dea o idee despre felul cum s-au însingurat ei: Ce este lumea? A întrebat un ucenic și a răspuns Părintele: O desfrânată este lumea; care au pofta frumuseții ei trage pe toți care și-au întors privirea la dragostea ei. Numai când cineva se va nevoi, mai înainte de moarte, a ieși din întunericul acestei lumi, află toată amărăciunea ascunsă în dulceața ei. Drept aceea, atâta vreme cât va fi ascuns în lume, omul nu poate vedea cursele ei. Dar lumea nu doar pe urmașii ei, pe fiii ei, îi ține legați de ea, ci chiar și pe cei dornici de sărăcie, pe sihaștri, și pe cei ce au rupt legăturile ei și s-au ridicat deodată deasupra ei. Negreșit, din toate cursele acestea ale lumii din jur, sihaștrii s-au desprins prin depărtarea în pustie, sărăcie, castitate, post și înfrânare. A mai rămas însă ceva: lumea pe care o purtau în ei; adică cugetarea la lume, slava deșartă, mândria, lenea, osândirea, disprețuirea și celelalte care trăiesc în inimă și după fuga din lume. Lucrarea aceasta pentru desprinderea de lumea din ei, de lumea din inima lor și deplina liberare lăuntrică, este o adevărată scară cu o larg-cuprinzătoare înlănțuire de trepte, scară de la pământ la cer. Cel ce s-a afierosit lui Dumnezeu se cade a petrece într-o odihnă minții. Însă fără de sărăcie, sufletul nu se poate slobozi din tulburarea gândurilor, iar fără liniștirea simțirilor nu va încerca pacea minții. Așijderea, fără răbdarea în ispite nu va câștiga cineva înțelepciunea Duhului; și subțirimea cugetării nu o va ajunge, fără citire cu durere. Fără potolirea gândului, mintea nu poate pomi către ascunse taine; și fără nadejdea cea din credință, sufletul nu poate pomi, cu îndrăzneală, împotriva ispitelor. Și iarăși, fără luminoasa cunoaștere a ceea ce este acoperământul lui Dumnezeu, inima nu poate năzui spre Dânsul, și fără înfruptarea cu buna știință din patimile Hristosului, sufletul nu va avea împărtășirea cu Dânsul.

Mult se vor mira cei obișnuiți a crede că rutina îndobitocită este viața pustnicilor, citind această podoabă de fină psihologie într-o cercetare a cugetului la toate încheieturile lui: Pune semn și într-o tine mereu ia seama să vezi care patimi au slăbit și care s-au întărit; care din ele au pierit și s-au depărtat cu totul și care au început a tăcea, nu din cauza depărtării de prilejurile ispitei, ci din sănătatea sufletului tău; așijderea, care din ele ai deprins a birui cu mintea, și nu din lipsa prilejurilor, și ia aminte de nu vezi cumva în lăuntrul putrejunii ranei tale, că aprins a crește ca o pace a sufletului. Din aceasta îți este cu puțință să cunoști măsura sufletului tău. Dar acestei scări a însingurării, pe care a privit-o Iacob în vis, cine să-i spună toată felurimea liberului ei suis, și cum să-i hotărâm la amănunt toată necuprinderea desfășurării?

În schimb, îi știm bine cele două praguri. Întâiul prag, pragul care pătrunde în cer, se numește iubire, fiindcă Dumnezeu este Iubirea însăși, iar toată duhovniceasca dragoste și străduința, de-a dreptul scoborând din ea, se sprijina pe pământ, de pragul milosteniei. Orice faptă de milostenie este, așadar, în sine, o împărtășire aievea din Iubirea-Dumnezeu și o unire în sfânta dragoste: lucrarea cea cuprinzătoare a milei duce înlăuntru, prin suflet, la împărtășirea dumnezeirii. Altă cale nu este spre dragostea cea duhovnicească – ca repre chipul cel nevăzut îl sădește în suflet - dacă nu începe cineva prin a fi milostiv. Iar mișcarea aceasta, prin însingurare, suind de la pământ la cer și scoborând înapoi, împreună cu îngerii, este rugăciunea. Nici o asceză nu poate rodi fără rugăciune, precum nici o rugăciune fără trudă trupului și căința inimii. Toată rugăciunea în care nu se ostenește trupul și nu se necăjește inima, drept lepădare se socotește. La capăt, însingurarea și nepătimirea ei sfârșesc în extaz, în răpiri, în vedenia Domnului: Și puterea aceasta a dulceații lui Dumnezeu și înfocarea dragostei Lui care arde în inima și mistuie toate patimile sufletului și trupului, o simte cineva când în toate firile zidirii și în tot lucrul ce se întâmplă lui cugetă cu înțelegere și face socotire duhovnicește. Atunci, printr-o multă bună știință și dumnezeiască purtare de grijă, începe omul a se porni spre dumnezeiască dorire și deodată se îmbată cu dânsa ca și cu un vin. Și cu cât se nevoiește a vieții bine, și a se păzi și a lucra întru citire și întru rugăciuni, cu atât se împuțernicește și adevărită se face în el purtarea aceasta. Cu adevărat, cu adevărat, o fraților, unuia ca acesta i se întâmplă uneori de nu-și mai aduce aminte că poartă trup și nu mai cunoaște că se află în lumea aceasta. Odată ajuns la această treaptă, iată că pustnicului i se întâmplă un lucru neașteptat. În adevăr, cine a ajuns la o dragoste de Dumnezeu însingurată, de felul acesta, recâștigă, în dragoste sfântă - prin Dumnezeu și de la Dumnezeu - și pe oameni și întreaga făptură. Și lucrul acesta este foarte important: Nu pot câștiga, dragostea oamenilor cei ce iubesc lumea aceasta. Când cineva ar câștiga dragostea, atunci acela, odată cu dragostea, cu însuși Dumnezeu se îmbracă. Dar semnul celor ce au ajuns la desăvârșire, acesta este: dacă ar fi dați, în fiecare zi, de nenumărate ori spre ardere, pentru dragostea oamenilor, a-i iubi pe oameni nu se satură. Dar nu numai atât. În liniștea însingurării în Dumnezeu, ni se dezvăluie totodată și frumusețea, icoana dumnezeiască din făpturi: Când te-ar umbri și pe tine puterea liniștii, întâi te întâlnești cu bucuria care fără de pricină îți stăpânește, când și când, sufletul, și atunci ți se deschid ochii și descoperi tăria zidirii lui Dumnezeu și frumusețea făpturilor, dar aceasta, după măsura curăției tale. Iar dacă mintea ți-ar fi întruna țintită întru vederea minunii acesteia, atunci și ziua și noaptea întruna ai fi întru uimirile cele slăvite ale lui Dumnezeu.

În rezumat, predania pustnicească a însingurării este clară: Dacă la Dumnezeu nu ajungi decât prin dezlipirea totală de tot ce nu-i Dumnezeu, în fața Lui nu te găsești însă niciodată singur și micșorat. Într-adevăr, după ce ai renunțat pentru El la toate câte sunt, descoperi în El și prin El toate ființele și lucrurile, care numai prin El sunt ceea ce sunt. Iluzia dezlipirii de toate fără nici o compensație se schimbă atunci în bucuria posedării tuturor fără nici o lipsă, după modelul lui Dumnezeu însuși. (Maurice Blondel). La stadiul acesta, omul este cu adevărat, așa cum zice Sfântul Evagrie Ponticul (Cuvânt despre rugăciune, cap. 124, Filocalia, vol. I): Dezlipit de toate, dar și unit de toate. Ar spune unii, poate, că însingurata dragoste a sihaștrilor pentru făpturi este - cu tot focul ei de netăgăduit - îndreptată mai mult spre latura spirituală, contemplativă, a creației. Că aceasta este lumea, domeniul și specialitatea lor. Însă nu este așa. În felul lor, Părinții n-au fost numai contemplativi, ci au fost și oameni de acțiune. Așa încât, prin însingurare, ei ne-au dăruit, iubind, mai mult; în realitate, ei ne-au dăruit o cheie a unor bogății nebănuite, o atitudine fundamentală, un principiu al multor aplicații viitoare, pe care încă nu le întrezărim. Spus pe scurt, în însingurare, ei ne-au dăruit însuși secretul dezlegării uneia din cele mai fundamentale probleme universal - creștinești, și anume secretul problemei: cum să fii prezent în lumea aceasta, cu acțiunea ta, fără să fii din lume. Cu simțul lor adânc și lucid, marii însingurați au văzut clar, într-adevăr,

că un singur lucru au de făcut: o angajare totală și definitivă în ordinea lui Dumnezeu. Și au făcut lucrul acesta cu toată voința lor de uriași nebănuți. Nimeni nu i-a făcut să șovăiască, nici o lepădare nu i-a costat prea mult, nici o sfâșiere proprie nu i-a înduioșat; era în joc împlinirea închipuirii lui Dumnezeu din însăși inima lor și pentru aceasta nici o strădanie nu a fost prea grea, nici o jertfă prea mare. S-au rupt cu totul din falsă ordine, demonic, păcătos și părelnic unitară, de fapt spartă din marea Unitate, s-au rupt din ordinea anti-dumnezeiască a lumii și s-au integrat vânjos, necurmat și exclusiv în adevărata și unica rânduială a Viului Dumnezeu. Ruptura lor de lume a descoperit oamenilor un echilibru sufletesc nou: liniștea, în despuierea cu totul de lume și în dragostea aprinsă de Dumnezeu, de la Care și prin Care au primit înapoi și făptura în dragoste și în slujire. În ei frumusețea lui Dumnezeu a biruit frumusețea lumii, înfrățind și întregind totul. Știu, vom muri, dar câtă splendoare (Daniel Turcea).

Dar ce înfățișări ia însingurarea la oamenii din lume, în lumea mirenilor? Însingurarea nu este bună pentru toată lumea, numai în chip teoretic. Există o predanie a însingurării chiar în lumea mirenilor. De la primele generații creștine, nedespărțite în mireni și monahi, și care în însingurarea lor de păgânită aveau conștiința că ceea ce este sufletul în trup, aceea sunt creștinii în mijlocul lumii (Epistola către Diognet), și până la creștinii însingurați de azi, pierduți în necredința de acum și pe care, uneori, trebuie să fii duhovnic ca să-i descoperi, această predanie a însingurării stăruie vie. Există în predania răsăriteană un amănunt de antropologie, un fel anumit de a vedea pe om, care ne pare a fi ușurat mult lucrul însingurării. În tot omul, pentru marii însingurați ai răsăritului, este întrupat un inger, un heruvim în devenire. Este probabil ca, sub lumina cuvântului că după înviere veți fi ca îngerii lui Dumnezeu, chipul și asemănarea lui Dumnezeu, icoana de Logos din noi - în trăirea răsăriteană a sfinților - a luat figura mai dinamică a unui inger în devenire întrupat în fiecare om. Oricum ar fi, lucrul a rămas și rămâne caracteristic predaniei răsăritene. Îl regăsim covârșitor ilustrat în acest lucrător poem al însingurării care este imnul Heruvimilor din obșteasca noastră Sfântă Liturghie: Noi care închipuim cu taină pe Heruvimi și făcătoarei de viață Treimi cântare întreit sfântă aducem, toată grija cea lumească acum să o lepădăm, ca să primim pe împăratul tuturor înconjurat de cetele îngerești. Aliluia. Nu ne înșelăm asupra neînchipuitelor greutăți. A vorbi de însingurare unor făpturi ale lui Dumnezeu care nu sunt decât niște bieți oameni, vânați de toate ispitele, de toți idoli, de toate vrăjile și miturile lumii, trăind cu aceleași doborâtoare slăbiciuni și mizerii în plin vârtejul unei vieți întoarsă toată spre pământ, agitată de toate duhurile și sfâșiată de nebanuite încurcături, patimi și avânturi de tot felul, vecuind - cu un cuvânt - într-o lume în care totul pare sistematic organizat ca să-i gonească pe oameni afară din ei înșiși și împotriva lor - a vorbi de însingurare în aceste condiții pare, la prima vedere, că vrei să faci război cu imposibilitatea. Înțelegem că nu este lucru ușor, pentru oamenii din lume, să se reculeagă, să se însingureze pentru a se reînprospăta din fântânile cele adânci ale Existenței, a se regăsi în Dumnezeu și a se reintegra în ordinea Lui. Dar unde altfel va găsi omul curajul să se vadă așa cum este? Ceea ce, teoretic, pare aproape de neînchipuit, faptele ne arată că, printr-o surprinzătoare economie, este realizabil.

Sunt luminișuri cu puțință și în cele mai haotice complicații. Cu o trevie lăuntrică mereu gata, cu simțul grav al existenței, cu înfocate strigări de rugăciuni, cu voință nezdruncinată de a rămâne credincios Marii Iubiri, cu smulgeri din foc și cu zvâcniri de duh ce conferă bucurie îngerilor și cinstesc omenirea, mireni au izbutit și izbutesc zilnic în felul lor cu Darul Duhului - acolo, la postul de încredere din lume, unde i-a rânduit pronia, să rezolve grozavul paradox evanghelic: a fi prezent în lume, fără a fi din lume - să libereze heruvimul din ei, și însingurați cu duhul, să trăiască în dragoste cu Dumnezeu. Au reușit și reușesc însingurarea nu numai oameni simpli, ci fruntași, oameni de carte și chiar conducători de popoare. Sunt mii și mii formele pe care le poate lua efortul însingurării la oamenii din

lume. Unii au ajuns-o, imitând, cu duhul și cât este cu putință unui mirean, modelul sihaștrilor. Mă gândesc, îndeosebi, la acel strălucit voievod muntean care a fost Neagoe Basarab, despre care se spune că, sub grijile domniei, trăia rugăciunea isihastă, rugăciunea minții. De altfel, după pravile, aceasta este calea împărătească a trăirii ortodoxe. Alții își călesc duhul însingurării evadând, la vreme potrivită, în locuri de meditare, rugăciune și sihăstrie. Unii au dobândit-o fulgerător. Alții au agonisit-o mult mai anevoie. Greutatea cea mare este, înainte de toate, întoarcerea către tine însuși, regăsirea, întâlnirea - desigur printr-un necurmat lanț de convertiri intime, de război și ceartă cu tine - a lăuntrului tău cel adevărat, personal original, al interiorului tău cel din fire, aplecat spre Sfânta Rânduială, cel de sub coplesitorul înveliș de împrumuturi, influențe, psihoze și exasperări de tot felul, sub care ne mascăm. Această regăsire este semnalul încordării și cuceririi tale cu tot adâncul ființei tale pentru Ordine; și efortul acesta de cinstită și sinceră înrădăcinare în ordinea dumnezeiască se continuă și rămâne aprinsă în adâncul vieții tale sufletești, ca o rezervă permanentă într-o zonă de ascunsă dar vie putere de a te despărți de toate fără șovăire - ori de câte ori se cere - pentru adevărul Domnului și voia Lui. Negreșit, fiindcă orice însingurare este un fapt absolut original, cel mai personal și cel mai al nostru, dintre toate faptele pe care le facem, s-ar putea spune că formele însingurării sunt tot atâtea câți oameni sunt. Însă oricare ar fi aceste forme ale ei, două elemente domină și aici, ca pretutindenea în însingurare: o efort de cât mai adevărată desprindere, liberare, de lumea din jur și din noi, și iarăși o efort de a spori în liniștea cea împărătească, în împăcarea cu noi și cu Dumnezeu, în echilibrul viu izbutit prin această desprindere. Și totuși, problema însingurării cuprinde extensiuni de o mare actualitate. Este un fapt banal că toată iubirea oamenilor este întoarsă azi numai spre rosturi pământești. Am arătat însă că această preocupare, până la un punct, poate fi transfigurată și ea, poate avea un înțeles, nu doar potrivit, dar și pe linia însuși a drumului nostru cel duhovnicesc.

Nebănuț și ciudat, într-adevăr, este destinul însingurării: dacă pilda Mântuitorului pe Carantania (muntele ispitirii - n.n) și deseale Lui însingurări o pun în lumină, totuși pustnicii sunt aceia care-i statornicesc în amănunt lucrarea și o încetănesc de-a binelea printre oameni; și iată astăzi așteptăm peste tot roadele evanghelice ale însingurării. Pe toate fronturile vieții ne trebuie astăzi oameni cu rezerve de însingurare. Vreau să spun: oameni cu rezerve de înțelegere, de dragoste, de rugăciune, de curățire de păcate și de patimi, oameni cu sufletul lipit de Dumnezeu și devotați, luminați și întăriți cu puteri de slujire, în Duhul lui Dumnezeu, în numele Lui și după principiile Lui; oameni, într-un cuvânt, care nu numai la școala lumii, ci și la școala lui Dumnezeu au învățat să îndrăgească și să slujească valorile vieții. Meșteșugul înstrăinării, iată într-adevăr vinul care veselește de-a pururi inima omului. Și fericit este cel ce bea din acest vin. Din el au băut desfrânații și s-au rușinat și păcătoșii au băut și au uitat căile poticnirilor; au băut bețivii și au început să postească; au băut bogații și au îndrăgît sărăcia; au băut săracii și s-au îmbogățit în nădejde; au băut cei bolnavi și s-au făcut sănătoși; au băut cei muncitori și simpli și s-au făcut înțelepți.

Fără îndoială, lucrul pare astăzi aproape cu neputință. Dar viitorul este - cu siguranță - al acestei înțelegeri. Vremurile mari pe care le străbatem gem de toate făgăduințele și Pronia le are pe ale Sale, uimitoare și neașteptate: încă de pe acum sunt semne că duhul ne apropie de pragul sfintei însingurări, care ne va face generoși și darnici de noi înșine și ne va scăpa de greutatea de a ne purta sterpi în spinare numai pe noi înșine, integrându-ne în plinătate. Pentru bucuria acestor gânduri, fie-mi îngăduit să mărturisesc simțământul de adâncă emoție pe care l-am încercat, descoperind că Biserica noastră a făcut de mult o strânsă apropiere între Nașterea Domnului și gândul însingurării. Într-adevăr, preamărind taina întrupării, Acatistul Bunei-Vestiri, la condacul al optulea, cântă: Văzând naștere străină, să ne înstrăinăm din lume, mutându-ne mintea la cer; că pentru aceasta Dumnezeu cel Preaînalt pe pământ S-a arătat om plecat, vrând să tragă la înălțime pe cei ce strigă Lui: Aliluia. Așadar, este atât de bogat în atâtea învățăminte adânci praznicul Nașterii Domnului! Dar cine ar fi bănuț că este

și praznicul însingurării? Fără să vrei îți vin în minte cuvintele Evanghelistului: întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit; în lume era și lumea printr-însul s-a făcut, dar lumea nu L-a cunoscut (Ioan 1,10-11). Și cu toate acestea, însingurarea Domnului n-a fost nici evadare, nici dezertare din lume. Dimpotrivă, ea a început prin întrupare, prin luare adică de bunăvoie pe umerii Săi a poverii tuturor problemelor vieții și ființei omenești și a sfârșit, în restaurare, în transfigurarea lor, în înviere. Este un fapt: nimeni n-a iubit mai adevărat lumea și nimeni n-a făcut mai mult bine oamenilor, decât însinguratul Acesta, Care este însuși Fiul lui Dumnezeu, făcut om. Să învățăm la școala Lui datoriile însingurării. Am aflat în scrisul unui om de rugăciune această apostrofă a evlaviei luminate: *M-am saturat, Doamne, vorbindu-Ți întruna de mine, ca și cum numai eu aș fi vrednic de luat în seamă, ca și când eu aș fi, și nu Tu, Alfa și Omega. Grăiește-mi, Doamne, de Tine, căci asta-mi dă odihnă. Arată-mi ce simți Tu, ce plănuiești Tu, ce astepti Tu de la noi!...*

În altă ordine de idei, acum în încheiere voi recunoaște și mărturisi faptul că știind, din propria-mi experiență, că fiecare întâlnire cu *Părintele Benedict Ghiuș* a fost un prilej de mare înălțare sufletească și de sărbătoare, asemeni întâlnirilor învățăcelilor cu marii filozofi ai vremii antice precum: Platon, Plotin, Socrate, Aristotel, fiindu-ne pildă demnă de urmat, de înțelepciune, abnegație și dăruire, mă (mai) gândesc ce repede îi uităm noi pe acești oameni, pe aceste personalități ale culturii și spiritualității noastre, fiindu-le prea puțin recunoscători pentru toate câte ne-au făcut și ne-au dăruit ei nouă, cu toate că ar trebui să ne aducem aminte „de mai marii noștri”!...

În ultima vreme am vorbit de toți acești mari Părinți ai Ortodoxiei noastre, pe care noi nu-i numim sfinți, căci ne temem de asta. Dar pentru noi au fost ca niște sfinți. Așa i-am simțit, așa i-am perceput. Fiindcă i-am văzut împlinind sub ochii noștri Evanghelia, pentru că ne-au învățat creștinismul practic prin exemplul personal: au flămânzit ei ca să sature pe cei flămânzi, au privegheat ei ca să se odihnească cei osteniți, au pătimit ei ca să ia mângăiere cei întristați, s-au sacrificat ei ca să trăiască ceilalți. Bunul Dumnezeu să-l odihnească cu sfinții pe *Părintele Arhimandrit Benedict Ghiuș* - cel care a ajuns, în urmă cu douăzeci și unu de ani, alături de marii săi îndrumători, slujitori și înaintași, iar pentru rugăciunile lui să ne miluiască și să ne mântuiască și pe noi toți. Amin!...

Eu personal, mă simt foarte împlinit și onorat pentru faptul că am avut fericitul prilej și marea șansă de a-l întâlni și (de) a-l cunoaște pe *Părintele Arhimandrit Benedict Ghiuș* – mare personalitate a culturii și spiritualității noastre monahale românești, autentice și mărturisitoare din aceste răzvrătite vremuri, având convingerea și nădejdea că vom ști cu toții pe mai departe, să ne cinstim înaintașii, potrivit meritelor și vredniciilor fiecăruia, cu toate că în aceste vremuri, prețuim mai mult pe alții de oriunde și de aiurea, căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoși, mai senzaționali!... Însă, rămânem convinși de faptul că ce este nobil rămâne iar ce este ieftin, apune!...

Așadar, cei alungați din turnurile babilonice pot bate la porțile cetății noului Ierusalim – cel bisericesc și ceresc ce „nu are trebuință de soare, nici de lună, ca să o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o, făclia ei fiind Mielul” (Apoc. 21, 23). Lucrarea aceasta, cu alte cuvinte, este una de referință în domeniul istoriei și a spiritualității autentice, care ar trebui să se afle la îndemâna tuturor celor ce cred că „Biserica este cetatea pe care nici porțile iadului nu o vor birui”!...

***Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească! Veșnică să-i fie amintirea și pomenirea!
Amin!***

***Cu aleasă prețuire și deosebită recunoștință,
Drd. Stelian Gomboș – Consilier
la Secretariatul de Stat pentru Culte
din cadrul Guvernului României.***